

17. YÜZYIL DİVANLARINDA NEF'Î ETKİSİ

Öğr. Gör. M. Nurefşan KAPAL*

Fatih Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu,
Çocuk Gelişimi Bölümü

ÖZ

Nef'î, 17. yüzyılda yaşamış ve hem kendi asrında, hem de kendinden sonraki asırlarda pek çok şair üzerinde etkili olmuş bir sanatçıdır. "Özellikle kaside vadisinde, kendisinden sonra gelecek her şairin ustasıdır. Nef'î'den sonra yetişen şairler, ya onu örnek almışlar, veya örnek almasalar da onun ustalığını takdir etmişlerdir." (Akkuş 1991:30). Bu etki, şair henüz hayattayken görülmeye başlamış ve divan sahibi şairler ondan etkilendiklerini nazireler yazmak suretiyle gösterdikleri gibi, şiirlerinde onun ismini anarak da izhar etmişlerdir. Bu makalede, bir yüksek lisans tezi çalışması neticesinde incelenen 17. yüzyıl divanlarında tespit edilen Nef'î'nin isminin yer aldığı beyitler incelenmiş ve bu yüzyılda şairin, o dönem divan şairlerine tesirine bir ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Nef'î, Osmanlı Şiiri, 17. Yüzyıl, Divan.*

NEF'Î'S EFFECT IN SEVENTEETH CENTURY DIVANS

ABSTRACT

Nef'î lived in 17th Century and he influenced on many other poets in both own century and other centuries. "Especially, in ode vale, Nef'î is master for all poets that came after him. The poets which lived after Nef'î, they either imitate from him or they appreciated his master (Akkuş 1991:30). Nef'î was effected on other poets when he still was alive and poets that have Divan showed his influence writing satires and to remember of his name.

This article occur as a result of master thesis study. In this study, the divan which was written on 17th Centuries were examined and couplets that includes Nef'î names were detected. As a result the influence of Nef'î in 17th Century divan literature was brought out.

Keywords: *Nef'î, Ottoman Poet, Seventeenth Century, Divan.*

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde 17. yüzyıl, devletin içte ve dışta türlü gailelerle boğuştuğu son derece ilgi çekici, önemli bir tarih kesitini işaret eder. Bu yüzyıl Osmanlı tarih araştırmacıları tarafından yaygın bir anlayış olarak "çözülme"nin sebeplerinin ortaya çıktığı bir dönem kabul edilir (Bilkan 2006:241). Siyasi,

* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Doktora Öğrencisi

sosyal ve ekonomik açıdan yaşanan istikrarsızlık, bu dönemin karakteristik vasfıdır. Fakat bu yüzyılın, her alanda bir bozulma ve çözülme dönemi olmadığını da kabul etmek gerekir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen Türk edebiyatı gelişimini ve yükselişini devam ettirmiştir. Bu yüzyılda pek çok şair yetişmesi, yine bu dönemin en belirgin hususiyetlerindedir. Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Nef'î de (ö.1635) bu yüzyılda yaşamıştır. Erzurum Pasinler'de dünyaya gelen şairin şöhreti, IV. Murad zamanında zirvededir. Padişah, Nef'î'nin övgü ve yergilerinden hoşlanmakta ve meclislerinde bulundurmaktadır.

Nef'î, Türk edebiyatında kasideciliği ve hicivleriyle bilinir. Kasidelerinde kullandığı konular, ifade tarzı ve üslûbuyla başlı başına bir tarz yaratmış, hem kendi döneminde, hem de kendinden sonra gelen pek çok şaire örnek olmuştur. Doğu klasikleri, İran edebiyatı ve bu edebiyatın edebî şahsiyetlerini yakından takip eden şairi, henüz hayattayken örnek alıp üstat kabul eden Osmanlı şairleri de bulunmaktadır. Bir yüksek lisans tezi çalışması sebebiyle tespit edilip taranan 114 divanın 22'sinde Nef'î'nin ismine rastlanır. Bu divanlar ve divanlarda Nef'î'nin anıldığı beyitler şöyledir:

1. Selânikli Es'ad Efendi (ö. 1633)

Nef'î, klasik edebiyatımızda en keskin ve sivri dilli şairlerin başında gelir. Selânikli Esad Efendi bu beytinde, Nef'î'yi bir yandan üstat bir şair olarak görürken, “zebân-ı ef'î” benzetmesiyle de onun bu sivri dilliliğine ve nazım sahasında çekinilmesi gereken bir şair olduğuna işaret eder. Aynı zamanda şair, Nef'î ve ef'î kelimelerinin söyleyiş benzerliğinden kelime oyununa da başvurmuştur:

*Geşt-i deşt-i sühan ittikçe hazar kıl Es'ad
Nef'î-i ef'î zebân u sühan-ârâ vardır (G.34/5)*

(Söz çölünü dolaştıkça ey Esad, dikkat et, orada dili engerek yılanına benzeyen bir söz süsleyen vardır.)

2. Râmî Abdurrahman Çelebi (ö. 1640)

Râmî, döneminin güçlü şairlerinden Nef'î'yi övücü ifadelerde bulunur. Yeni ay, parmağa benzeyen şekliyle gökyüzünden Nef'î'ye işaret ederek onun üstünlüğünü göstermektedir:

*Cenâb-ı Hazret-i Nef'î Efendi-zâde kim hilâl-i nev
Felekden gösterür barmakla ehl-i nazma rüchânun (K.30/90)*

(Nef'î (öyle bir şairdir ki), yeni ay, parmağa benzeyen şekliyle gökyüzünden nazım ehli olan şairlere Nef'î'nin üstünlüğünü gösterir.)

3. Şeyhülislam Yahyâ (ö. 1644)

Ad verilerek yapılan hicivler çoğunlukla kıt'a nazım şekliyle yazılmıştır ve bu kıt'aların en meşhur ikisi Şeyhülislam Yahyâ ile Nef'î'ye aittir (Coşkun 2007:109). Bu şairlerin atışmaları tarihte meşhurdur. “Her iki ifade de fikhî bir hükmün veciz söyleniş yer almaktadır. Hükmü tam olarak ifade etmesi bakımından Nef'î'nin anlamı

tam ifade edip boşluk bırakmadığı görülür” (Akkuş 1993:7). Yahyâ'nın yazdığı:

*Şimdi hayl-i sühan-verân içre
Nef'î mânendi var mı bir şâ'ir
Sözleri seb`a-i mu`allakadur
İmriu'l-Kays kendidür kâfir (T.22/1-2)*

(Şairler ordusu içinde Nef'î'nin bir eşi yoktur. Onun şiirleri Kâbe'nin duvarlarına asılan şiirler gibi güzeldir ve sanki o kâfir, İmrü'l-Kays'ın ta kendisidir.)

İnce nükteli hiciv kıt'asına Nef'î cevap vermekte gecikmez.

4. Fehîm-i Kadîm (ö. 1647)

“Şiirlerinde kullandığı dil ve üslupla Nef'î tesiri görülen” (Bilkan 2006:269) Fehîm'in divanında, bir beyitte Nef'î'nin adı geçer. Şair, Nef'î'nin ruhundan haber aldığını ve Nef'î'nin kendisine “eğer âşık ise sevgilinin güzelliğine sessizce bakmasını” söylediğini ifade eder.

*Rûh-ı Nef'î'den Fehîm aldum haber dedi eger
Âşık isen el-hazer hüsnine hâmûş it nazar (Tazmin: 7/3)*

(Ey Fehim, Nef'î'nin ruhundan haber aldım ve bana “eğer âşık isen sevgilinin güzelliğine sessizce ve dikkatli bir şekilde bak” dedi.)

5. Âlî (Edirneli Hüseyin Efendi, ö. 1648)

17. yüzyıl şairi Âlî'ye göre Nef'î söz alanında adeta bir peygamber gibidir (K.10/20). Bir başka kaside beytinde ise, onun talebesi olup arkasından gittiğini, bundan dolayı da söz sahasında Horasan'ın sözü sırma gibi işleyen üstatlarına üstün olduğu iddiasındadır:

*Ben ol şâkird-i hâs-ı Nef'î-i mu`ciz-dem-i Rûmem
Ki sözde gâlibim üstâd-ı zerdûz-ı Horasâne (K.2/112)*

(Ben, nefesi mucize gibi tesirli olan Nef'î'nin has bir talebesiyim. Bu yüzden, Horasan'ın sözü sırma gibi işleyen üstatlarına üstün gelirim.)

6. Cevrî (ö. 1654)

Cevrî, Nef'î'den etkilenmiş bir şair olmasına rağmen (Ayan, 1981:46) divanında Nef'î'nin ismi sadece bir yerde geçer. Bir kaside şairi olarak Nef'î, şairin gazelinde geçen bu beyitte söz sahibi olmasıyla yüceltilir:

*Ya varup Nef'î-i sâhib-sühanün meclisine
Arz ihlâs-ı 'ubûdiyete 'ünvân itsün (G.184 /6)*

(Veya söz sahibi Nef'î'nin meclisine varıp, samimi kulluğa girişi arz etsin.)

7. Şehrî (ö. 1660)

Şehrî, kendisine hocalık yapmış ve yetişmesinde çok büyük emeği geçmiş (Demirel 1999:464) Nef'î'den bahsederken bir kıyas yaparak Nef'î ile boy ölçüşür. Şair, Gürcü Mehmed Paşa'yı methettiği bir kasidesinde, kendisini taze sözler söyleyen bir şair olarak överken, bu vaziyetiyle Nef'î'nin kendisini kıskanarak, şairi besleyen ilham dadısına hakkını teslim edeceğini ifade eder:

*Medh-i zâtunda ben ol şâ'ir-i nev-nutkam ki
Görse mu'cizteri-i şî'rümi Nef'î-i za'im
Bikr-i endîşesin âgûş-ı beyânından alup
Şerm ile dâye-i ilhâma iderdi teslîm (K.7/22-23)*

(Seni methetmede ben öyle taze sözler söyleyen bir şairim ki, Nefî mucizeler söyleyen şiirimi görse, el değmemiş fikirlerini beyanın kucağından alıp kıskançlıkla ilham dadısına teslim ederdi.)

8. Vecdî (ö. 1660)

Vecdî, Nefî ile beraber Bâkî'yi de zikrederek bu şairlerle kendini eş değer görür. Bâkî ve Nefî'nin artık yâdedilmediğini, çünkü kendisinin onların yerini doldurduğunu düşünmektedir:

*N'ola Bâkî vü Nef'î gitdügin yâd itmese yârân
Zarûret mi çekerler tâze şî'r-i Vecdî sağ olsun (G.52/5)*

(Dostlar Nefî ve Bakî'yi anmasa buna şaşılmaz. Vecdî'nin şiiri sağolsun ki buna mecbur değiller.)

9. Vecîhî Çelebi (ö. 1661)

Hem ses, hem de muhteva olarak Nefî'yi taklit eden Vecîhî, daha çok gazel sahasında başarı göstermiştir. Gazellerinde kendisini sıkça öven (Aslantaş 1994:23,26) Vecîhî, aşağıdaki gazel beytinde de bunu yaparak Nefî ile aynı üslupta olduğunu söylerken, övgü noktasında ondan ayrıldığını ifade eder. Şairin kasidede değil, gazelde başarılı olması da bunun bir ispatı gibidir:

*Eylemez tûtî-i endîşem şeker-hâyî-i medh
Gerçi bu vâdîde Nef'î hem-zebânumdur benüm (G.135/9)*

(Bu kaside vadisinde Nefî ile aynı sözleri söylesem de, methin şekerini çiğnemeyi fikir papağanım istemez.)

10. Nâilî (ö. 1666)

Şair, divanının gazeller kısmında “Sultânü’ş-şu’arâ” olarak nitelediği Nefî için bir müzeyyel gazel kaleme almıştır. On iki beyitlik bu gazelde bir beyitte Nefî'yi ismiyle anar. Klasik edebiyatta şair, aynı zamanda bir “sâhir”dir. Şiirleri karşındakileri etkisi altına alır ve büyüler. Nefî'nin sözleri de öylesine büyüleyici ve tesirlidir ki, adeta bir sihirbaza benzer. Vahye mazhar olmak sadece peygamberlere mahsustur, fakat klasik edebiyat şairi, sözlerinin gayb âleminde ilham yoluyla elde edilmiş olduğunu düşündüğünden, sözlerini adeta bir vahye benzeter:

*Vahy-perdâz-ı sühan Nef'î-i sâhir ki olur
Her sözü âyet-i mu'ciz gibi dilhâh bize (G.303/8)*

(Sözü vahye benzeyen sihirbaz Nefî ki onun her sözü mucizevî bir âyet gibi bizim gönlümüzün arzusudur.)

11. Neşâtî (ö. 1674)

Neşâtî, çağdaşı olan Nefî'yi, divanında altı kez söz konusu eder (K.9/31, K.10/41, K.11/36, K.13/32, K.22/9, G.70/5). Şairin bu beyitlerde ağırlıklı olarak kendisini Nefî'den üstün gördüğü fark edilmektedir. Şairi “Nefî-yi sühan-ârâ” (K.22/9), rûh-ı pâk-i Nefî-yi sühan-dân” (K.13/32) olarak

öven Neşâtî, kasidelerinin fahriye kısmında şairden kelamıyla daha üstün olduğunu söyler. Nef'î onun söz kılıcının cevherini görmüş olsa kesinlikle şiir davasına elini bile sürmez (K.10/41), kasidelerinin tarzını görmüş olsa mutlaka hayran olur (K.11/36), "kilk-i sihr-sâzı"ıma, yani sihirli kalemime insaf gözüyle baksalar Nef'î'ye söz kalmaz (G.70/5) diyerek sanatının gücünü metheder. Bu beyitlerden biri şudur:

*Benüm kim her sözüm bir câm-ı pür-sahbâ-yı ma'nâdur
N'ola mest itse rûh-ı pâk-i Nef'î-yi sühan-dânı* (K.13/32)

(Sözlerim, güzel söz söyleyen Nef'î'nin pak ruhunu sarhoş etse buna nasıl şaşılır, zira benim her sözüm şarapla dolu bir mana kadehidir.)

12. Behcetî Hüseyin Efendi (ö. 1683)

Behcetî, 17. yüzyılın meşhur kaside ve hiciv şairi Nef'î'nin tesirinde kalmıştır. Kasidelerindeki üslup ve ifade özellikleri yer yer Nef'î'yi hatırlatan şair, Nef'î'nin izinden gittiğini kendisi de ifade etmektedir (Ölmez 1996:207). "Nef'î'yem, kaside yazmaya niyet etsem, Allah'ın emri bana nazım düğümünü çözmeyi kolaylaştırır." diyerek kaside alanında Nef'î'ye olan hayranlığını dile getirir (K.18/62). "Nef'î'nin izinden gidip uzun süre beğenilsem buna şaşılmaz. Çünkü onun taze şiirleri de benim şiirlerime benzer" diyen Behcetî, Nef'î'nin izinden gitmek suretiyle şiir alanında kalıcı olacağına inanırken, diğer taraftan Nef'î'nin şiirlerinin de kendi şiirlerine benzediğini iddia ederek adeta onu aştığını düşünür (K.14/45). Kaside ve methiye alanında iddialı olan Behcetî, kendisine Nef'î'yi örnek alarak dönemin padişahına kasideler yazmış, ancak umduğunu bulamayınca da padişaha sitemini aşağıdaki beyitlerle ulaştırmak istemiştir:

*Eger Nef'î'den a'lâ vü metîn olmazsa güftârum
Kalem vaz' itmeyem bir dahî bâg-ı nazm-ı imlâya* (K.11/46)

(Eğer sözlerim Nef'î'nin yazdıklarından daha güzel ve sağlam olmazsa, bir daha yazı ve şiir bahçesinde kalem oynatmayayım.)

13. Adnî Receb Dede (ö. 1684)

17.yüzyılın mevlevî şairlerinden Adnî, divanında Osmanlı şairlerinden Nef'î ve Fehîm'i zikreder. Maksudı onlardan daha üstün olduğunu ifade etmektedir:

*Milket-i Rûm-ı beyânun Hüsrev-âyîni benem
Tarzumun meftûnı Nef'î vü Fehîm olmak gerek* (K. 28/38)

(Nef'î ve Fehîm'in benim tarzımın hayranı olması gerekir. Çünkü Rum'un beyan ülkesinin Hüsrev'i benim.)

14. Yârî (ö. 1688/89?)

Yârî Divanı'nda büyük kaside şairi Nef'î, bir kez geçmektedir. Bir gazelinde zikrettiği bu beyitte Yârî, klâsik şiirimizde oldukça önem arz eden "söz"ün nasıl olması gerektiğini dile getirir (Karayazı 2012).

*Sühan oldur ki be-kavl-i dil-i pâk-i Nef'î
Ola makbûl-i dil-i nâdire-sencân-ı cihân* (G. 527/7)

(Söz odur ki, Nef'î'nin temiz gönlünün sözleriyle dünyada var olan bütün gönüllerin kabul ettiği söz ola.)

15. Nazîf (ö. 1693)

Asıl adı Mehmed Nazîf olan Tırhalalı (Darıcık 2006:8) şair Nazîf, her kasidesinin Hz. Peygamber'e yazılmış bir na't olduğunu ifade ederken, kendini bu vadede Nef'î ve Bâkî'den üstün görür:

Ne Nef'î'yem ne Bâkî her kasîdem na't-i Ahmed'dir

Dimem mir'at-i nazm midhat-i sultân göstereşün (K.2/36)

(Şiir aynası sultanın övgüsünü göstereşin demem, çünkü ben ne Nef'î ne de Bakî'yim, her kasidem bir na'ttir.)

16. Nâzım (İstanbul, ö. 1695)

İstanbul Nâzım, divanında Nef'î'yi "meşhûr-ı cihân-ı şu'arâ" (K.6/52) ve "mu'ciz-gû" bir şair olarak över. Sadrazam Ali Paşa için yazdığı bir kasidede Nâzım, kendisini bütün âlemin parmakla gösterdiği bir şair olarak överken, sözlerinin Nef'î'nin ruhunu şâd ettiğini düşünür (K.10/37). Nâzım, Nef'î'nin yolundan gittiğini, ona peyrev olduğunu söylemektedir. Klasik edebiyat sairlerinin taklit yerine daha çok 'peyrev' kelimesini kullandıkları göze çarpan (Coşkun 2007:114). "Peyrev", "arkası sıra giden, izinden giden, uyan" anlamına gelmektedir (Devellioğlu 1995:864). Nâzım, aşağıda gelen beytin her kelimesini Nef'î'yi övmek için kullanır:

Benüm ol peyrev-i Nef'î-i mu'ciz-gû ki yektâdur

Sühanda her hünerde gerçi ol tutmuşdu meydânı (K.14/50)

(Mucizeler söyleyen Nef'î'nin arkasından giden benim, çünkü o tektir ve söz alanında her hünerde meydanı tutmuştur.)

17. Kâşif (ö. 1699)

Kâşif, divanında kendi şiir tarzını övmek için, Nef'î'nin kabrinde bile kendisini kıskandığını şöyle ifade eder:

Hâkde Nef'î-i kasîde-şi'âr

Reşkden dâ'im ola hacletkâr (Mes.10/53)

(Kaside söyleyen Nef'î, kabrinde bile her zaman beni kıskandığından utanır.)

18. Sahhaf Rüşdî (ö. 1699)

Sahhaf Rüşdî, Râmî Mehmed Paşa'yı övdüğü bir kasidede, paşanın vasıflarının tabirine Nef'î'nin rûhunun bile gönül vermesini arzu eder:

Rûh-ı Nef'î dahi ta'birüne meftûn olsun

Eyleyem şöyle senün vasfunı bir bir terkîm (K.8/23)

(Senin vasıflarını şöyle birer birer yazayım da, Nef'î'nin ruhu dahi senin tabirine hayran olsun.)

19. Üsküdarlı Sırrî (ö. 1699)

Asıl adı İbrahim olup, tarihçilikle de uğraşmış şairlerden olan (Kazan 2003:7,20) Sırrî, bir kasidesinde zamanın paşalarından Sadrazam Hüseyin Paşa'ya seslenerek İlyas Paşa'nın Nef'î'yi ihسانlarıyla ihya ettiği gibi, aynı ihسانların kendisine de yapılmasını talep ederek ihtiyaçlarına Hızır misali

koşmasını ister (K.15/29). Aşağıdaki beyitte ise şair, Nef'î'yi bir yandan üstat kabul ettiğini söylerken, diğer yandan kendisini ondan üstün görür:

Bu tarh-ı bî-bedeli germ-i şevk olup diyicek

Olurdu tab'uma şâkird Nef'î-i üstâd (K.7/71)

(Bu bedelsiz sözleri büyük bir istekle söylediğim zaman, üstat Nef'î bana talebe olurdu.)

20. Bosnalı Sâbit (ö. 1712)

Bosnalı Sâbit, divanındaki bir beyitte hem Nef'î'yi mucizevî sözler söyleyen bir şair olarak över, hem de bu sözlerin adeta kendi ağzından söylenmiş sözler olduğunu belirterek kendisini Nef'î'yle özdeşleştirir:

Sanki bu beyt-i dil-ârâyı benim agzumdan

Söylemiş Nef'î-yi şîrîn-suhen-i mu'ciz-dem (K.17/50)

(Bu gönülleri süsleyen beyti, sanki benim ağzımdan, nefesi mucize tesirinde olan şirin sözlü Nef'î söylemiş.)

21. İshak-zâde Zuhûrî (ö. 1718)

“Der-Medh-i Hazreti Salih Paşa” başlıklı bir kasidede Zuhûrî, Nef'î'yi “nâdire-senc”, yani eşi benzeri az olan sözler söyleyen bir şair olarak över:

Nef'î-i nâdire-sencün n'ola bu beytin eger

Görinür medhine çesbân ider isem takrîr (K.9/23)

(Eğer bu beyti senin övgüne layık şekilde anlatırsam buna şaşılmaz, çünkü orada eşi benzeri az sözler söyleyen Nef'î görünür.)

22. Kâmî (ö. 1724)

Şair ve mutasavvıf bir zat olup, meşhur mutasavvıflardan İbrahim Gülşeni'nin oğlu olan (Özyılmaz 1994:II) Kâmî, Mustafa Paşa için yazdığını belirttiği bir kasidesinde Nef'î'den üstat bir şair olarak bahseder:

Vâsıfları hakkında dimiş Nef'î-yi üstâd

Kim her biri sencîde fülân ibn-i fülândur (K.23/22)

(Üstat Nef'î'yi vâsifedenlerin herbiri, onun hakkında, “yerinde ve ölçülü söz söyleyen fülân oğlu fülândır” demişler.)

SONUÇ

Sonuç olarak; “edebiyatımızın zirvelerinden olduğu tartışmasız kabul edilen” (Kurnaz 1997:406) güçlü şair Nef'î, çağdaşları tarafından da takdir edilip üstat kabul edilen bir şairdir. Bu yüzyılda övülen ve kıyas malzemesi olarak beyitlerde zikredilen şairlere bakıldığında ağırlık İran şairlerinde olmakla beraber, Türk şairlerinden en fazla anılan isimlerden biri de Nef'î'dir. Şairin daha hayattayken Şeyhülislam Yahyâ, Neşâtî, Nâilî ve Sâbit gibi güçlü şairleri etkileyip üstat kabul edilmesi, kendisinin de güçlü bir şair olduğunun açık bir göstergesidir. Bir hiciv şairi olan Nef'î'nin kendisi de hicivlere konu olmuştur. Bunun en meşhur örneği, Şeyhülislam Yahya ile atışmalarıdır. Sivri dilli bir şair olduğu yine bu asrın şairlerince ikrar edilmiştir. Nef'î, söz alanında adeta bir peygamber gibi görülür, örnek alınır. Onun şairliğine yeni ay bile parmağa benzeyen şekliyle işaret etmektedir. Onun arkasından gitmek, İran şairlerine bile üstünlük sağlar. Onun talebesi olmak, şairler arasında bir üstünlük

sebebidir. Bazen de şairler Nef'î'yi bir kıyas unsuru olarak kullanıp, güçlü şair olduklarını ispata çalışırlar. Bu çerçevede 17.yüzyılda kaleme alınan divanlara bakıldığında, incelenen 22 divanda 32 beyitte Nef'î'nin söz konusu edildiği görülür. Şairlerin Nef'î'yi anlatırken kullandıkları ifadelerden bazıları “Cenâb-ı Hazret-i Nef'î, Nef'î-i mu'ciz-dem, Nef'î-i sâhib-sühan, vahy-perdâz-ı sühan Nef'î-i sâhir, Nef'î-iyi sühan-ârâ , rûh-ı pâk-i Nef'î-iyi sühan -dân, dil-i pâk-i Nef'î, meşhûr-ı cihân-ı şu'arâ, mu'ciz-gû”, Nef'î-i kasîde-şi'âr, Nef'î-i üstâd, Nef'î-iyi şîrîn-suhen-i mu'ciz-dem , Nef'î-i nâdire-senc”dir. Şairin isminin geçtiği beyitlerden 22'si kaside, 7'si ise gazel beytidir. Şairler tarafından söylenen böylesi takdîrkâr ifadeler, bir şairin şöhreti ve tesir sahası konusunda önemli işaretlerden sayılabilir.

KAYNAKLAR

AKKUŞ, Metin (1991), “Nef'î Sanatı ve Türkçe Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)”, *Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, BasılmıŞ Doktora Tezi*, Erzurum.

AKKUŞ, Metin (1993), *Nef'î Divanı*, Akçağ Yay., Ankara.

ARIKOĞLU, İsmail (1999), “Âlî (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni”, *Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, YayınlanmamıŞ Yüksek Lisans Tezi*, Elazığ.

ASLANTAŞ, Gazanfer (1994), “Vecîhî Hayatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni”, *Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, YayınlanmamıŞ Yüksek Lisans Tezi*, Konya.

AYAN, Hüseyin (1981), *Cevrî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, Atatürk Üniv. Basımevi, Erzurum.

BİLKAN, Ali Fuat (2006), “Klasik Estetikte Yeni Yönelişler: Orta Klasik Dönem (1600-1700), Şiir”, *Türk Edebiyatı Tarihi*, T.C. Kültür ve Turizm Bak. Yay., Kültür Eserleri Dizisi: 399. (Editör: Talat Sait Halman vd), c.2., İstanbul.

BİLKAN, Ali Fuat (2006), “Tarihî-Sosyo-Kültürel Bağlam”, *Türk Edebiyatı Tarihi*, T.C. Kültür ve Turizm Bak. Yay., Kültür Eserleri Dizisi:399, (Editör: Talat Sait Halman vd), c.2. İstanbul.

BÜYÜKYILDIRIM, Ayşe (1998), “Kâşif Divanını Tenkitli Metni ve Tahlili”, *Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, YayınlanmamıŞ Doktora Tezi*, Elazığ.

COŞKUN, Menderes (2006), *Klasik Türk Şiirinde Edebî Tenkit- Şairin Şaire Bakışı-*, Akçağ Yay. Ankara.

DARICIK, Murat (2006), “Nazîf Divanı (Transkripsiyonlu Çeviri Ve Metin - İnceleme)”, *Cumhuriyet Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, YayınlanmamıŞ Yüksek Lisans Tezi*, Sivas.

DEMİREL, Şener (1999), “17. Yüzyıl Şairlerinden Şehrî (Hayatı, Sanatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili)”, *Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Elazığ.

DEVELLİOĞLU, Ferit (1995), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara.

EKİCİ, Hatice (2006), “Sahhâf Rüşdî ve Divanı'nın Tenkitli Metni”, *Balıkesir Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Balıkesir.

ERDAĞI, Sadık (1998), “Râmî Abdurrahman Çelebi (İnceleme-Metin)”, *İnönü Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Malatya.

GÖRE, Zehra (2004), “Adnî Receb Dede Hayatı ve Eserleri”, *Selçuk S.B.E. Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Konya.

İPEKTEN, Haluk (1990), *Nâilî Divanı*, Akçağ Yay. Ankara.

KAHRAMAN, Asiye (2002), “İshak-zâde Zuhurî Divanı (İnceleme-Metin)”, *Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya.

KAPLAN, Mahmut (1996), *Neşâtî Divanı*, Akademi Kitabevi, İzmir.

KARACAN, Turgut (1991), *Bosnalı Alaeddin Sâbit Divanı*, Cumhuriyet Üniv. Yay., Sivas.

KARAYAZI, Nurgül (2012), “17. Yüzyıl Şâiri Ahmed Yârî ve Divan'ı (İnceleme-Metin)”, *Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.

KAVRUK, Hasan, *Şeyhülislam Yahyâ Divanı*, K.T.B. Kütüphaneler ve Yayınlar Gen. Müd. Kültür Eserleri, erişim için <http://www.kulturturizm.gov.tr>.

KAYAYERLİ, Ercan (1997), “Selanikli Es'ad'ın Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Yeni Harflere Çevirisi”, *Kocatepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Afyon.

KAZAN, Şevkiye (2003), “Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhî'n-Nebî”, *Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara.

KURNAZ, Cemal (1997), *Divan Edebiyatı Yazıları*, Akçağ Yay. Ankara.

ÖLMEZ, Ahmet (1995), “Behcetî Hüseyin Efendi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni)”, *Erciyes Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kayseri.

ÖZYILMAZ, Kezban (1994), “Kâmî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni”, *Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya.

SAK, Vesile (1994), “Nâzım (İstanbul) Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni”, *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya.

ÜZGÖR, Tahir (1991), *Fehîm-i Kadîm Hayatı Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 44, Ankara.

YANMAZ, Eşref (1995), “Vecdî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni)”, *Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Erzurum.